

VIENA LITVANIAE

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA
LIETUVOS DIDŽIOJI KUNIGAIKŠTYSTĖ:
VIENYBĖ ĮVAIROVĖJE

МІЖНАРОДНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ
ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ:
АДЗІНСТВА Ў РАЗНАСТАЙНАСЦІ

2025 m. gegužės 29–30 d. | 29–30 мая 2025 г.

TARPTAUTINĖ KONFERENCIJA

LIETUVOS DIDŽIOJI KUNIGAIKŠTYSTĖ: VIENYBĖ ĮVAIROVĖJE

Renginio datos:

2025 m. gegužės 29–30 d.

Vieta:

Europos humanitarinis universitetas, Savičiaus g. 17, aud. 303

Partneriai:

Baltarusijos ir regioninių studijų centras

Konferencijų remia:

*Open Society University Network,
Threatened Scholars Integration Initiative*

Pirmoji diena • Gegužės 29 d.

9.00–10.00

Sveikinimo žodžiai

- **Dr. Vilius Šadauskas**, EHU rektorius
- **Assoc. prof. Aliaksei Makhnach**, EHU Humanitarinių mokslų ir menų departamento vadovas
- **Prof. Iryna Ramanava**, EHU Baltarusijos ir regioninių studijų centro vadovė
- **Dr. hab. Aliaksandr Hrusha**, konferencijos organizacinio komiteto vardu

Pranešimas:

- **Dr. hab. Aliaksandr Hrusha**, Lenkijos mokslų akademijos Tadeušo Manteifelio istorijos institutas
Lietuvos žemė ir Rusėna Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XIII a. antroje pusėje – XV a. pabaigoje.

10.00–11.20

Lietuva ir Rusia: sąveika, konfliktai ir jų įveikimas

Moderatorius: Dr. hab. Aliaksandr Hrusha

- **Dr. Andrej Ryčkov**, Lietuvos istorijos institutas
Dama baltame akmenyje: Verėjos kunigaikštystės Sofijos (†1549) gyvenimas ir palaidojimas Vilniaus arkikatedroje
- **Mag. Yauheni Hlinski**, „Aniv“ armėnistikos tyrimų rėmimo fondas (Jerevanas, Armėnija), nepriklausomas tyrėjas
Rusia Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės XVI–XVIII a. bajorų kilmės legendose
- **Dr. Artūras Dubonis**, Lietuvos istorijos institutas
Tautinių kalbų faktorius Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės etnosų priešiško ir vienybės santykiuose XV–XVI a. viduryje
- **Dr. Vasil Varonin**, EU4Belarus–SALT stipendininkas
„Lietuvos žemė“: valstybinis-politinis sąvokos turinys

11.20–11.40 — kavos pertrauka

11.40–13.40

Miestai ir miesto erdvės. Pirmoji sesija

Moderatorius: dr. Andrzej Buczyło

- **Prof. dr. Aivas Ragauskas**, Vilniaus universitetas, Istorijos fakultetas
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės urbanizacijos paradoksai ir jų tyrimai transnacionalinėje perspektyvoje. Mažųjų miestų gyventojų socio-teisinis statusas
- **Dr. Nina Skepyan**, Baltarusijos institutas Prahoje
Socialinis mobilumas Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės miestuose XV–XVI a. (pagal Lietuvos metrikos duomenis)
- **Dr. Ragneda Aliachnovič**, Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas
Miestų moterys LDK XVI a. pirmojoje pusėje: miestietės, bajorės, žydės, totorės
- **Dr. Anastasija Skiepyan**, Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas
Štačiatikių brolių sociokultūrinis portretas Slucke XVI a. pabaigoje–XVII a.
- **Dr. Aliaksandr Dounar**, Baltarusijos nacionalinės mokslų akademijos Istorijos institutas
Magistrato (burmistrų) sudėties formavimo problema Lietuvos miesteliuose (Naugarduko pavyzdys, XVII a.)

13.40–14.40 — pietų pertrauka

14.40–16.40

Miestai ir miesto erdvės. Antroji sesija

Moderatorius: prof. dr. Aivas Ragauskas

- **Dr. Mikola Volkau**, Europos humanitarinis universitetas
Smuklės ir miestelių užuomazgos Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje XV a.
- **Dr. Jonas Drungilas**, Lietuvos istorijos institutas
Žemaitijos kunigaikštystės pasienio su Kuršu urbanizacijos ypatumai (XVI a. antroji pusė – XVIII a.)
- **Dr. Andrzej Buczyło**, Lenkijos mokslų akademijos Istorijos institutas
Žemės valdos miestams Brastos pavietai XVI–XVIII a.
- **Dr. Maksim Makarau**, (Varšuva)
Šiaurės rytų Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemių urbanizacijos procesų specifika XIV–XVI a.

16.40–17.00 — kavos pertrauka

17.00–19.00

Miestai ir miesto erdvės. Trečioji sesija

- **Dr. Liliana Tymchenko**, Europos humanitarinis universitetas
Karaimų bendruomenės teisinis statusas Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje: teisės, privilegijos ir suverenitetas
- **Dr. Ina Sorkina**, Europos humanitarinis universitetas
„Litvakai“ ir „lipkai“ Baltarusijos miesteliuose Lietuvos Didžiojoje Kunigaikštystėje
- **Olga Šilai** (Minskas)
Slonimo miesto erdvės transformacija ir raida XVI a. pabaigoje–XVII a. pradžioje aktų knygų duomenimis
- **Siarhej Chareuski**, Europos humanitarinis universitetas
Augustijonų vienuolyno Vilniuje istorija XVIII a. vidurio miesto ansamblio formavimo kontekste

Antroji diena • Birželio 30 d.

9.00–11.00

Parlamento institucijos XVI–XVIII a.: teisinis reguliavimas ir praktika. Pirmoji sesija

Pirmoji sesija: moderatorius prof. dr. Robertas Jurgaitis

- **Prof. dr. hab. Andrzej Zakrzewski**, Varšuvos universitetas
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės seimeliai (XVI a. antroji pusė–XVIII a.): teisė ir praktika
- **Dr. Ihor Bortnik**, Jogailos universitetas, remiant ES
Seimas ir rokošas LDK politinėje mintyje 1606–1609 m.
- **Dokt. Andrei Radaman**, Balstogės universitetas
Naugarduko vaivadijos seimeliai ir jų praktika XVI a. antroje pusėje–XVII a.
- **Prof. dr. hab. Karol Łopatecki**, Balstogės universitetas
LDK pasiuntinių protestacijos teisinės formacijos procese

11.00–11.20 — kavos pertrauka

11.20–13.00

Parlamento institucijos XVI–XVIII a.: teisinis reguliavimas ir praktika. Antroji sesija

Moderatorius: prof. dr. hab. Andrzej Zakrzewski

- **Prof. dr. hab. Andrei Matsuk**, Lenkijos mokslų akademijos Istorijos institutas
Dviejų alternatyvių pavietinių seimelių organizavimas LDK valdant Augustui III (1735–1763 m.)
- **Prof. dr. Robertas Jurgaitis**, Lietuvos istorijos institutas, Lietuvos istorijos institutas
Ilgosios Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės seimelių sesijos XVIII a. pabaigoje: 1792 m. Raseinių tribunolinio seimelio atvejis
- **Prof. dr. Ramunė Šmigelskytė-Stukienė**, Lietuvos nacionalinis muziejus –
Didžiųjų Gardino seimo veiklos vertinimai 1794 m. Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės reliaciniuose seimeliuose

13.00–14.00 — pietų pertrauka

14.00–16.00

Lietuvos provincijos Bazilijonai XVII–XIX a.

Moderatorius: Dr. Dzianis Liseichykau

- **Dr. hab. Dorota Wereda**, Siedlcų universitetas
Bazilijonų vienuolių kilmė Lietuvos provincijoje XVII–XIX a.
- **Dr. Patryk Michał Ryczkowski**, Insbruko universitetas
„Iosaphat Basilianus“: Bazilijonų ordinas kaip šventųjų biografijų rėmėjas ir gavėjas
- **Dr. Dzianis Liseichykau**, Europos humanitarinis universitetas
„Rusia“ ir „rusėniškumas“ bazilijonų paminkluose XVII a. pabaigoje–XVIII a. pradžioje
- **Dr. Ina Kažuro**, Vilniaus universiteto biblioteka
XVII–XVIII a. Lietuvos bazilijonų dvasinės praktikos: asmeninių knygelių kūryba
- **Dr. hab. Irena Wodzianowska**, Liublino katalikiškasis Jonas Pauliaus II universitetas
Spausdintos rusėnų ir bažnytinės slavų kalbų knygos Baltarusijos provincijos bibliotekose

МІЖНАРОДНАЯ КАНФЕРЭНЦЫЯ

ВЯЛІКАЕ КНЯСТВА ЛІТОЎСКАЕ:
адзінства ў разнастайнасці

Дата:

29–30 мая 2025 г.

Месца правядзення:

Еўрапейскі гуманітарны ўніверсітэт, вул. Савічаўс 17 (Savičiaus 17) , ауд. 303

Арганізатар:

Цэнтр беларускіх і рэгіянальных даследаванняў

Пры падтрымцы:

*Open Society University Network,
Threatened Scholars Integration Initiative*

ДЗЕНЬ ПЕРШЫ • 29 МАЯ

9.00–10.00

Вітальныя словы

- **др. Вілюс Шадаўскас**, рэктар ЕГУ
- **асац. праф. Аляксей Махнач**, кіраўнік Дэпартамента гуманітарных навук і мастацтваў ЕГУ
- **праф. Ірына Раманова**, кіраўніца Цэнтра беларускіх і рэгіянальных даследаванняў ЕГУ
- **д. г. н. Аляксандр Груша**, ад імя арганізацыйнага камітэту Канферэнцыі
- **д. г. н. Аляксандр Груша**, Інстытут гісторыі імя Тадэвуша Мантайфеля Польскай акадэміі навук
Літоўская зямля і Русь у складзе Вялікага Княства Літоўскага XIII – канцы XV ст.

10.00–11.20

Літва і Русь: узаемадзеянне, канфлікты і іх пераадоленне

Мадэратар: **д. г. н. Аляксандр Груша**

- **д. г. н. Андрэй Рычкоў**, Інстытут гісторыі Літвы
Дама ў белым камяні: жыццё княжны Сафіі (†1549) і яе пахаванне ў Віленскім архікафедральным саборы
- **м. г. н. Яўген Глінскі**, Фонд развіцця і падтрымкі арменазнаўчых даследаванняў “Аніў” (Ерэван, Армения), незалежны даследчык
Русь у легендах аб паходжанні шляхецкіх родаў Вялікага Княства Літоўскага XVI–XVIII стст.
- **д. г. н. Артурас Дубоніс**, Інстытут гісторыі Літвы
Фактар народных моваў у адносінах варожасці і адзінства этнасаў Вялікага Княства Літоўскага ў XV – сярэдзіне XVI ст.
- **к. г. н. Васіль Варонін**, стыпендыят праграмы EU4Belarus–SALT
“Літоўская зямля”: дзяржаўна-палітычны змест паняцця

11.20–11.40 — перапынак на каву

11.40–13.40

Гарады і гарадская прастора. Панэль 1

Мадэратар: др. Анджэй Бучыла

- **праф. др. Айвас Рагаўскас**, Віленскі ўніверсітэт, Факультэт гісторыі
Парадоксы ўрбанізацыі Вялікага Княства Літоўскага і яе даследаванняў у транснацыянальнай перспектыве. Грамадзка-прававы статус жыхароў мястэчкаў.
- **к. г. н. Ніна Скеп'ян**, Беларускі інстытут у Празе
Сацыяльная мабільнасць у гарадах ВКЛ XV–XVI стст. (паводле матэрыялаў Літоўскай метрыкі)
- **к. г. н. Рагнеда Аляхновіч**, Інстытут гісторыі НАН Беларусі
Жыхаркі гародоў ВКЛ першай паловы XVI ст.: мяшчанкі, шляхцянькі, яўрэйкі, татаркі
- **к. г. н. Анастасія Скеп'ян**, Інстытут гісторыі НАН Беларусі
Соцыякультурны партрэт праваслаўных братчыкаў у Слуцку ў канцы XVI – XVII ст.
- **к. г. н. Аляксандр Доўнар**, Інстытут гісторыі НАН Беларусі
Праблема камплектавання складу магістрата (бурмістраў) у гарадах Беларусі (на прыкладзе Навагрудка XVII ст.)

13.40–14.40 — перапынак на абед

14.40–16.40

Гарады і гарадская прастора. Панэль 2

Мадэратар: праф. др. Айвас Рагаўскас

- **к. г. н. Мікола Волкаў**, ЕГУ
Корчмы і пачаткі мястэчак у Вялікім Княстве Літоўскім у XV ст.
- **др. Ёнас Друнгілас**, Інстытут гісторыі Літвы
Характарыстыка урбанізацыі памежжа Княства Жамойцкага з Курляндый (другая палова XVI – XVIII стст.)
- **др. Анджэй Бучыла**, Інстытут гісторыі Польскай акадэміі навук
Зямельнае ўтварэнне гародоў у Брэсцкім павеце ў XVI–XVIII стст.
- **к. г. н. Максім Макараў** (Варшава)
Спецыфіка працэсаў урбанізацыі паўночна-ўсходніх земляў ВКЛ у XIV–XVI стст.

16.40–17.00 — перапынак на каву

17.00–19.00

Гарады і гарадская прастора. Панэль 3

- **др. права Ліліяна Тымчанка**, ЕГУ
Правы статус караімскай грамады ў ВКЛ: права, прывілеі і суверэнітэт
- **к. г. н. Іна Соркіна**, ЕГУ
“Літвакі” і “ліпкі” ў беларускіх мястэчках ВКЛ
- **Вольга Шылай** (Мінск)
Трансфармацыя і развіццё гарадской прасторы Слоніма ў канцы XVI – пачатку XVII ст. па матэрыялах актавых кніг
- **Сяргей Харэўскі**, ЕГУ
Гісторыя кляштару аўгустынцаў у Вільні ў кантэксце завяршэння стылістычнага фармавання гарадскога ансамбля Вільні ў сярэдзіне XVIII ст.

ДЗЕНЬ ДРУГІ • 30 МАЯ

9.00–11.00

Парламенцкія інстытуты XVI–XVIII стст.: прававое рэгуляванне і рэальная практыка. Панэль 1

Мадэратар: праф., д. г. н. Робертас Юргайціс

- **праф., др. габ. Анджэй Закшэўскі**, Варшаўскі ўніверсітэт
Соймікі ВКЛ (другая палова XVI – XVIII ст.): права і практыка
- **к. ф. н. Ігар Бортнік**, Інстытут філасофіі Ягелонскага ўніверсітэта (пры фінансавай падтрымцы ЕС)
Сойм і рокаш у палітычнай думцы ВКЛ у 1606–1609 гг.
- **дакт. Андрэй Радаман**, універсітэт у Беластоку
Рэляцыйныя і пасоймавыя соймікі Навагародскага ваяводства ў другой палове XVI – XVII стст.
- **праф., др. габ. Караль Лапатэцкі**, універсітэт у Беластоку
Пасольскія пратэстацыі ВКЛ у працэсе фармавання права

11.00–11.20 — перапынак на каву

11.20–13.00

Парламенцкія інстытуты XVI–XVIII стст.: правое рэгуляванне і рэальная практыка. Панэль 2

Мадэратар: праф., др. габ. Анджэй Закшэўскі

- **праф., др. габ. Андрэй Мацук**, Інстытут гісторыі Польскай акадэміі навук
Правядзенне двух альтэрнатыўных павятовых соймаў у ВКЛ у панаванне Аўгуста III (1735–1763 гг.)
- **праф., д. гум. н. Робертас Юргайціс**, Літоўскі інстытут гісторыі
Доўгія сэсіі соймаў ВКЛ у канцы XVIII ст.: выпадак сойма ў Расейнях з 1792 г.
- **праф., д. гум. н. Рамуне Шмігельскітэ-Стукене**, Літоўскі нацыянальны музей – Палац вялікіх князёў літоўскіх, Літоўскі інстытут гісторыі
Ацэнка дзейнасці гарадзенскага сойма на рэляцыйных соймах ВКЛ 1794 г.

13.00–14.00 — перапынак на абед

14.00–16.00

Базыльяне Літоўскай правінцыі XVII–XIX стст.

Мадэратар: к. г. н. Дзяніс Лісейчыкаў

- **др. габ. Дарота Вярэда**, Універсітэт у Седльцах
Тэрытарыяльнае паходжанне манахаў Літоўскай правінцыі базыльян XVII–XIX стст.
- **др. Патрык Міхал Рычкоўскі**, Інсбрукскі ўніверсітэт
«Iosaphat Basilianus»: базыльянскі ордэн як прамоўтэр і бенефіцыяр агіяграфіі Іасафата Кунцэвіча
- **к. г. н. Дзяніс Лісейчыкаў**, ЕГУ
«Русь» і «русчызна» ў базыльянскіх памянніках канца XVII – першай трэці XVIII стст.
- **др. Іна Кажура**, Бібліятэка Вільнюскага ўніверсітэта
Асабістыя кнігі літоўскіх базыльян XVII–XVIII стст. як інструмент духоўнай практыкі
- **др. габ. Ірэна Вадзяноўская**, Люблінскі каталіцкі ўніверсітэт Яна Паўла II
Друкаваныя кнігі на рускай і царкоўнаславянскай мовах у бібліятэках Беларускай правінцыі

